

BULLETIN

van de Historische Kring

HET LAND VAN HERLE

OPGERICHT 4 APRIL 1945

Twee-maandelijks tijdschrift ter versteviging van het contact tussen de historiebeoefenaars en historie-belangstellenden, wonende in het oude Heerlener land.

ZUSTER *Agnes* maria huyn

van *Amstenraedt*

ANNUNCIATE TE VENLO

Gestorven in geur van heiligheid op 8 Juli 1641.

(Vervolg)

AGNES hield haar belofte en ging naar Scherpenheuvel, vandaar trok zij naar de Sterre der Zee in Maastricht en toen ging zij haastig naar Venlo terug. Een nieuwe beproeving wachtte haar, want de Provinciaal der Franciscanen beval, dat zij haar proefjaar opnieuw moest maken. Daarna deed zij haar professie en van toen af begon het ononderbroken wonderbare leven. Zij was voor allen een voorbeeld van stipte regelmaat, deugdenbeoefening en versterving. Gaarne kwamen haar medezusters bij haar bemoediging en opbeuring zoeken. Ook gaf zij dikwijls ongevraagd raad en leiding. Daarbij bleek, dat zij van vele zaken op onverklaarbare wijze op de hoogte was. Ondanks haar bijna voortdurende ziekte was zij steeds blijmoedig en opgewekt. Evenzo verdroeg zij blijmoedig en geduldig de verdenking, die sommige zusters en ook priesters jegens haar koesterden vanwege de vele verschijnselen, die zij zich niet konden verklaren.

In die sfeer en gesteltenis verliepen de verdere jaren van haar kloosterleven zonder veel schokkende uiterlijke gebeurtenissen. Slechts weinige van die uiterlijke feiten zijn er bekend. Een langs verschillende wegen overgeleverd bericht verhaalt ons, dat het plotselinge einde van de pest, die van einde 1635 tot begin 1637 te Venlo woedde, vooral aan het gebed van zuster Agnes werd toegeschreven. Twee jaar later werd zij *schrijfzuster*, dit wil zeggen, dat zij de „rol” moest bedienen, welke het klooster van de buitenwereld scheidde. Wij zouden zeggen portierster (15).

Meermalen wist Agnes op onverklaarbare wijze wat er elders geschied was. Zo wist zij reeds, dat haar moeder en twee van haar broers overleden waren, nog vóór iemand haar had kunnen inlichten en van de oudste dezer broers wist zij tevens, dat hij de eeuwige zaligheid reeds verworven had.

Twee maanden voor haar dood werd zij door een hevige ziekte aangegrepen en haar lijden was volgens de omstanders onbeschrijflijk en niet om aan te zien. Aldus raakte zij geheel uitgeput en op 8 Juli 1641 gaf zij de geest (16). Na haar dood verkreeg het lichaam weer geheel de natuurlijke kleur en verspreidde het een wondere glans en een zoete geur. Het lijk was zo schoon om aan te zien, dat de zusters er een portret van lieten vervaardigen, doch volgens de biograaf gaf dit schilderij slechts ten dele de schoonheid weer. Enkele dagen nadien werd het stoffelijk overschot in de oostelijke kruisgang begraven (17). Aanstonds begon toen een tot op onze dagen niet onderbroken verering, niet alleen van de kant van de zusters maar ook van die van de burgers van Venlo. Aan Zuster Agnes' voorspraak werden vele gebedsverhoringen, bijzondere gunsten en wonderen toegeschreven. Het officiële Kerkelijke Gezag heeft echter tot nog toe geen uitspraak gedaan. Deze verering werd aanleiding, dat men twee jaren na haar dood reeds, in 1643, met verlof der autoriteiten het graf geopend heeft. Men bevond toen, dat de hersenen in de schedel nog geheel intact waren en misschien heeft men het hoofd toen van de rest der overblijfselen gescheiden. Wij vinden immers vermeld, dat het in 1702 in het kapittel bewaard werd (18).

Toen het klooster na de opheffing in 1794 geprofaneerd werd, zijn de resten van Zuster Agnes door de zorg van een zekere Willem Janssen naar Genooi vervoerd en in de kapel, vóór het altaar begraven. De andere relieken kwamen in de pastorie van de Martinusparochie terecht (19). Naar aanleiding van het herstel der kapelvloer werd in de nacht van 30 April 1915 het graf in alle stilte geopend, om elke schijn van plechtige verheffing te vermijden. De berichten over deze opgraving zijn niet eensluidend. De kleine kist, waarin het gebeente gerust had, was geheel vergaan, zodat het gebeente in het zand lag. Volgens Michels bevond zich ook het hoofd hierbij en hij vermoedt dat het bij de translatie in de Franse Tijd erbij is gevoegd (20). Volgens de H.E. Heer Deken van Oppen echter was het hoofd er niet bij en hij vraagt zich af, of men in het doodshoofd, dat op de Pastorie bewaard wordt, de schedel van Zuster Agnes moet zien (21). Misschien verdient deze laatste lezing de voorkeur als komend van een kerkelijke autoriteit, die de officiële acten der opgraving ter beschikking zal hebben gehad. Het gebeente werd in een nieuwe eikenhouten kist gelegd en ter zelfder plaatse weer begraven. De zware grafsteen, die indertijd ook uit Trans Cedron meegebracht was, werd weer op het graf gelegd (22). Daar deze steen geheel afgesleten was, is in een van de muren van de kapel een marmeren plaat aangebracht met de volledige voorstelling der verdwenen versiering (23).

Ten allen tijde hebben de Venlonaren Zuster Agnes Huyn vereerd, niet het minst sinds haar gebeente in de kapel van Genooi rust. De geestelijke

Oude voorstelling van Zuster Agnes Huyn.

overheid is hun daarin voorgegaan. Mgr C. Schrijnen, van 1829 tot 1870 pastoor-deken van Venlo; bevorderde de devotie en bewaarde zorgvuldig de relieken, die hij van de laatste Annunciaten ontvangen had. Deken Bauduin bezorgde de opgraving van 1915 en tien jaar later liet hij de biografie van Zuster Agnes naar de bewerking van Michels opnieuw uitgeven. Zijn opzet hierbij was zeer duidelijk de devotie krachtig te stimuleren, zodat men in Rome het proces der Zaligverklaring aanhangig zou kunnen maken.

III

Hoewel het Bulletin op de eerste plaats bedoeld is voor geschiedenis, zouden wij toch Zuster Agnes niet ten volle kennen als we ook niet iets

weten over haar spiritualiteit. Er is namelijk een opvallende overeenkomst tussen Zuster Agnes en de beide heilige Teresia's. De jeugd kan men vergelijken met die van de kleine heilige van Lisieux. Haar vroege intrede in het klooster en de moeilijkheden, die zij daardoor ondervond, zijn daarvan een duidelijk teken. Het kloosterleven daarentegen lijkt, zoals het ons wordt voorgesteld, zoveel op dat van de grote Teresia, dat men zich afvraagt of Pater Croonenborch zich daarop geïnspireerd heeft. In lange hoofdstukken geeft hij heel schematisch, zoals dat toen de mode was, Agnes' deugdenbeoefening weer. Het is moeilijk te zeggen in hoeverre hij daarbij zijn eigen mening geeft of die van degene wier leven hij beschrijft. Meer houvast geven ons daarom Zuster Agnes' eigen woorden en daden. Slechts enkele voorbeelden mogen hier volstaan.

Toen zij nog maar enkele jaren oud was, verlangde haar zieke grootmoeder, dat men de kleine Agnes in haar armen zou leggen als om zich wat te troosten in haar lijden. Agnes, zo klein als ze was, zei echter ontstemd : „Laat grootmoeder zich nu met God en niet met mij bezighouden”. Toen zij, zoals boven verhaald, bij haar eerste bezoek aan het klooster in Venlo te horen kreeg, dat zij nog veel te jong was om in te treden, antwoordde zij snikkend, dat zij zowel jong als oud zijnde God kon dienen. Deze twee feiten tonen reeds hoezeer haar aandacht toen al op God gericht was. Vóór haar intrede zei zij eens tot een van haar broers : „Ik zou liever langs de deuren willen gaan bedelen, dan religieuze zijn in een klooster, waar men het hoog op heeft met adellijke afkomst en familieaanzien”.

Zij toonde ten allen tijde een grote tevredenheid en onderwerping aan alles wat zij erkende van God te komen en zocht daarin haar geluk. Toen zij na haar kuur in Aken ongenezen terugkwam en de familieleden haar niet van haar kloosterplannen konden afbrengen, verzochten zij een geleerd geestelijke te trachten of hij Agnes tot hun inzicht kon overhalen. De pater toonde haar inderdaad aan, hoe het geoorloofd, ja zelfs plicht kan zijn het klooster te verlaten, maar het jonge zusterkje vroeg hem eenvoudig : „Pater, bent U in Uw roeping tevreden?” „Ja zeker” was het antwoord. „Wel”, zei toen Agnes, „laat mij dan ook in de mijne tevreden blijven”. En de pater erkende dat zij gelijk had.

Zij zeide vaak, dat voor een voortgang in het geestelijk leven een geestelijke blijdschap noodzakelijk is; de zusters moesten zich steeds vriendelijk tonen, op tijd een goede ontspanning nemen en vooral de jonge religieuzen spoorde zij aan van tijd tot tijd geestelijke spelen op te voeren. Zij speelde dan zelf mee, aldus voorkwam men ijdell gepraat en men kon de anderen goede voorbeelden voorhouden. Hier zien we het nonnetje geheel als kind van haar tijd. Verder had Zuster Agnes een bijzondere devotie tot de H. Eucharistie en God beloofde deze devotie met een bijzondere gunst. De dagen namelijk dat zij communiceerde, was zij zo gesterkt, dat zij die gehele dag geen voedsel meer nodig had. En al ging zij tien dagen achtereen te Communie, aldus de biograaf, dan gebruikte zij al die tijd geen spijs of drank.

Het zou te veel worden al wij de mooie, maar lange brief zouden aanhalen in welke zij haar mening geeft over het inwendig gebed. Ook de

raadgevingen voor het geestelijk leven, die pater Croonenborch in het negentiende hoofdstuk van zijn biografie geeft, moeten wij voorbijgaan. Sluiten wij dit overzicht met haar zeer juiste opmerking, dat drie dingen in het klooster aan God zeer behagen : Het nauwkeurig onderhouden van het stilzwijgen, een oprechte bovennatuurlijke liefde jegens elkaar en een veelvuldig beoefenen van het inwendig gebed (24).
Sint-Paulusabdij, Oosterhout. fr. C. DAMEN O.S.B.

- (15) J. HABETS, *Chroniek van het vrouwenklooster in de Oode later Trans Cedron te Venlo*, Publications XVI (1879), 491 : „1639 Is Zuster Agnes Maria Huyn van Amstenraedt schrijfzuster geworden”.
- (16) Ibidem : „1641 Den 8 July sterft de zalige Zuster Agnes Maria hebbende menigvuldige wonderen gedaan in haar leven en na haren dood”.
- (17) Michels, 48.
- (18) Michels, 173 verwijst naar de Maasgouw van 1881.
- (19) Michels, 176.
- (20) Michels, 178 en 176.
- (21) J. L. A. van OPPEN, *De Genooier kapel, toegewijd aan O.L. Vrouw Hulp der Christenen voorheen en thans*, (Venlo, 1938), p. 18. Een verzoek om nadere informatie is onbeantwoord gebleven.
- (22) Van Oppen, 18; Michels, 178.
- (23) Van Oppen, 16. Zie de foto.
- (24) Uit de oude biografie blijkt, dat Zuster Agnes op bevel van haar oversten haar geestelijke ervaringen en haar leer te boek heeft gesteld. Cf Br. EDGARD HEYNEN, *Zuster Mechtildes van Lom*, Maastricht, 1946. Deze Broeder, die hiervan op de hoogte was, is in 1952 overleden. Op mijn andere informatie heb ik geen antwoord ontvangen.

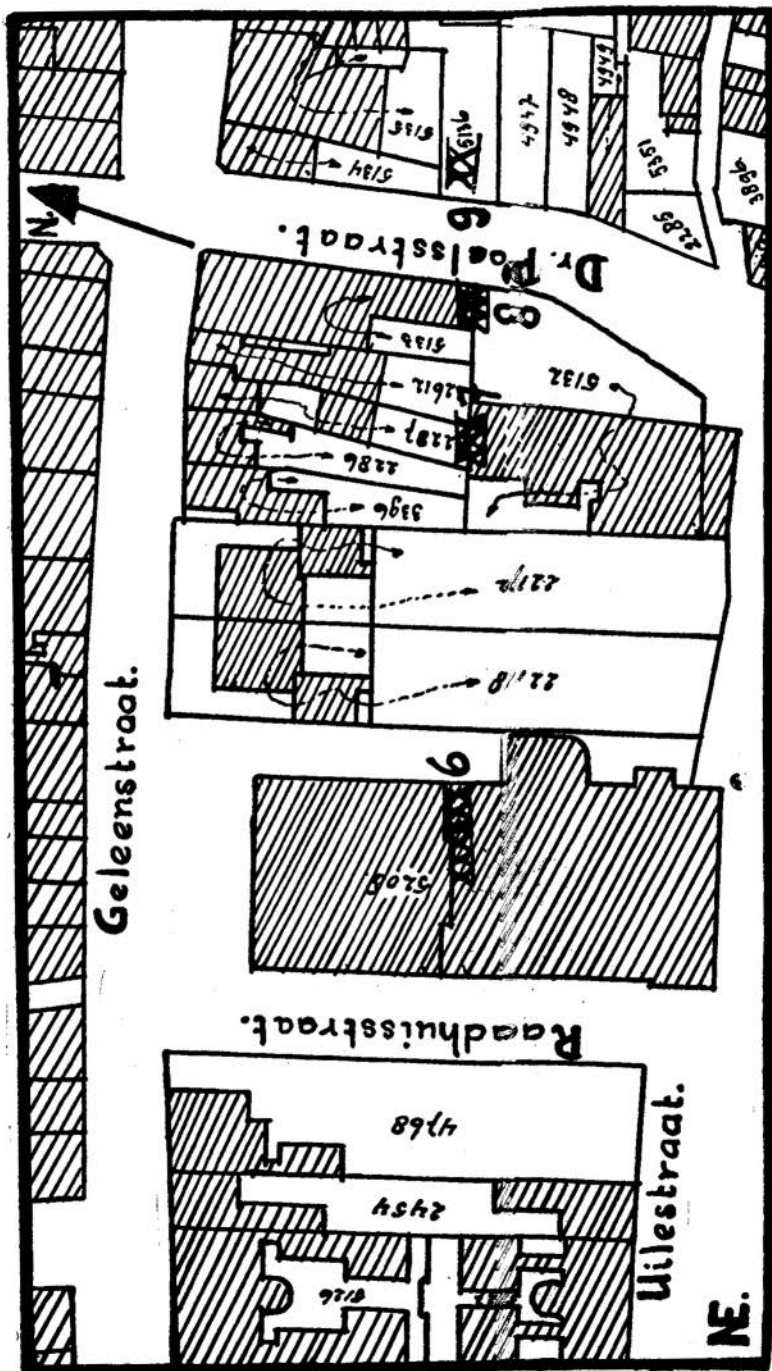
De cliché's bij dit artikel zijn welwillend afgestaan door de heer L. Lebesque, Uitgever te Venlo.

een Romeins wegtracé

te heerlen

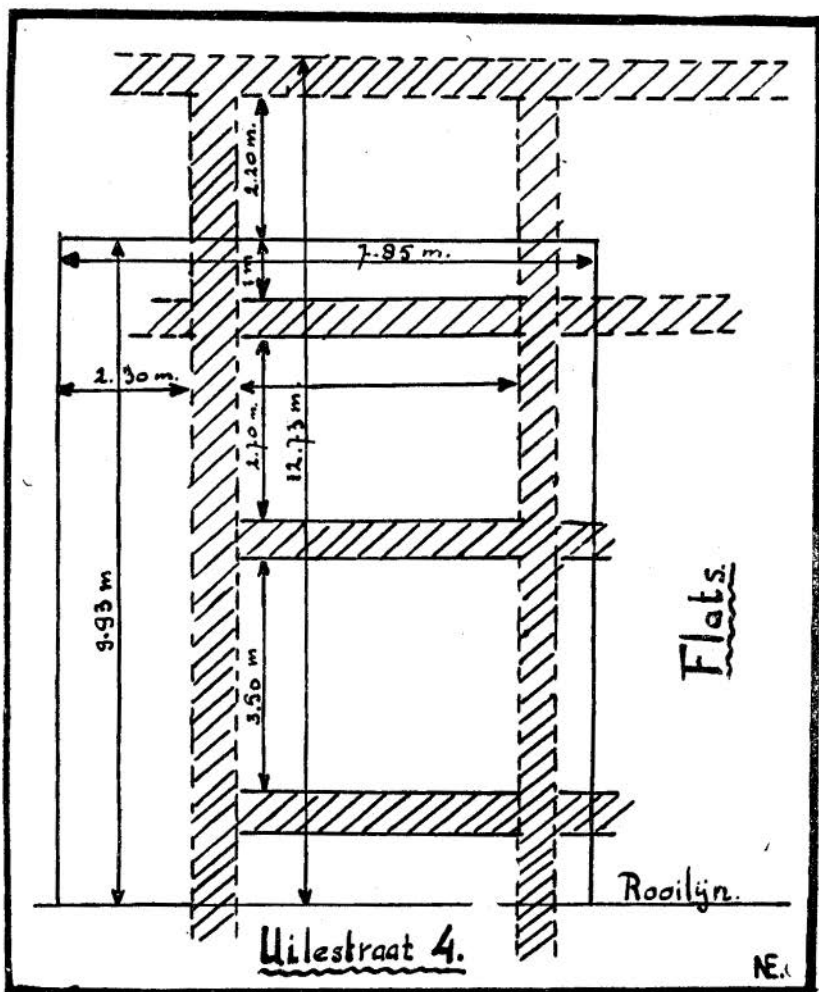
(Vervolg)

IN ons voorafgaand artikel werd als laatste vondsterrein besproken het perceel sectie E 5127 ter plaatse, waar momenteel gemeentelijke kantoren zijn gehuisvest (Uilestraat 6). Ook het hierop oostelijk aangrenzende terrein, sectie E 2454, Uilestraat 4, blijkt niet minder belangrijk te zijn voor ons onderzoek. Peters heeft in zijn tekeningenverzameling van de talrijke en regelmatig aangelegde romeinse muurresten op dit terrein naar aanleiding van de bouw van een woonhuis anno 1932, een duidelijke schets gemaakt, die hierbij is afgedrukt. Aangetroffen werden twee evenwijdig lopende muurresten ter lengte van 12.73 m., gemeten vanaf de rooilijn en met een onderlinge breedte-afstand van 4.30 m.. Dwarsmuren verdelen deze

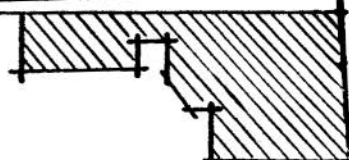
Schaal : 1 à 1000.

Sectie E :

lengteruimte in tenminste vier vertrekken van onderling verschillende afmetingen. Deze dwarsmuren blijken zich in de richting van het huidige Gemeentehuis voort te zetten. Alle muren waren 50—60 cm. breed en lagen \pm 65 cm. onder het trottoir. Hoe hier het beloop van de romeinse weg is geweest, zal bij de bespreking van het Raadhuisterrein blijken. Van het hieraan aansluitende voormalige terrein Ruemkens, d.i. het zuidelijk gedeelte der huidige flats, gelegen aan de westzijde van de Raadhuisstraat, (Sectie E 4768) zijn geen vondstmeldingen bekend.

Met het Raadhuisterrein, waarmede we zowel het noordelijk gedeelte, waarop eertijds het oude Raadhuis gebouwd was alsmede het zuidelijk gedeelte, waarop thans het repraesentatieve gedeelte van het nieuwe Raadhuis staat, bedoelen, bereiken we een oppervlakte, die langs dit

Ruemkens.

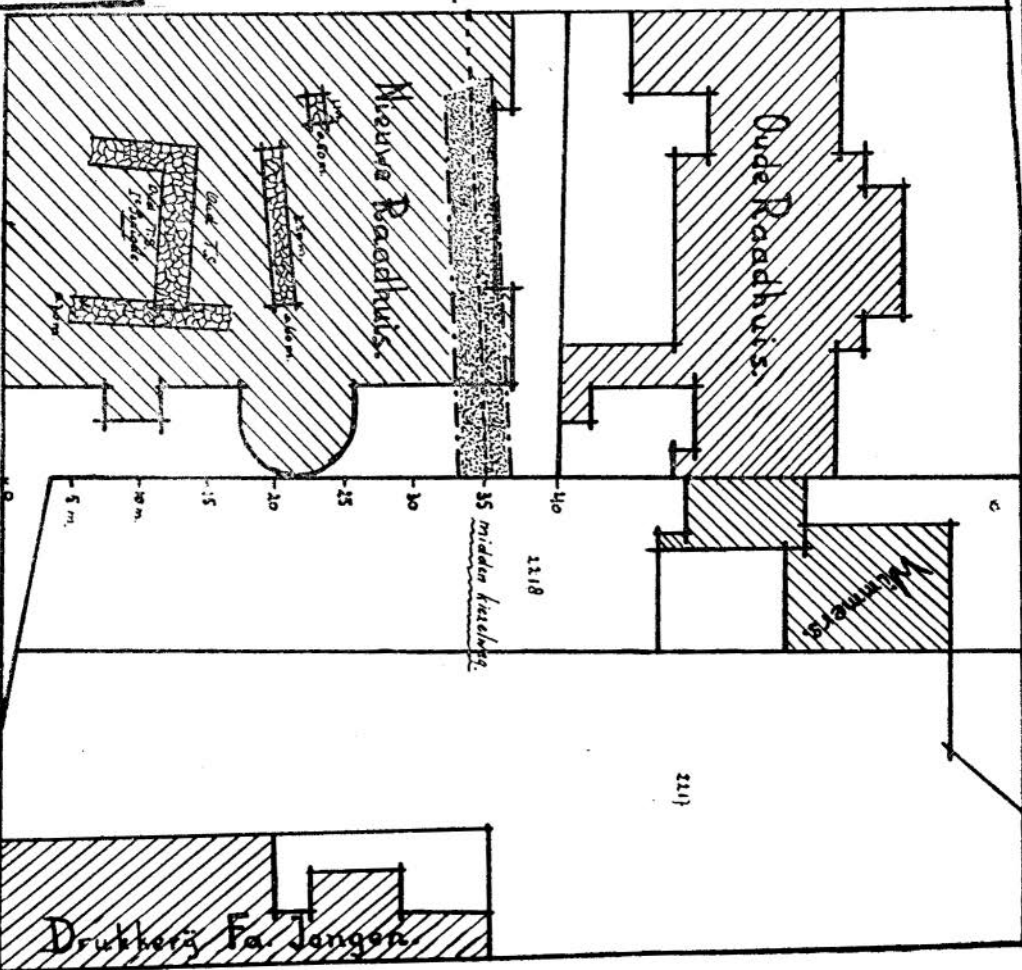
Raadhuisstraat.

Situatie terrein

achter Raadhuis.

sectie E: Mrt. 1939.

Schaal: 1:8500.

tracé van de romeinse weg de meest waardevolle oudheidkundige bodemvondsten heeft opgeleverd.

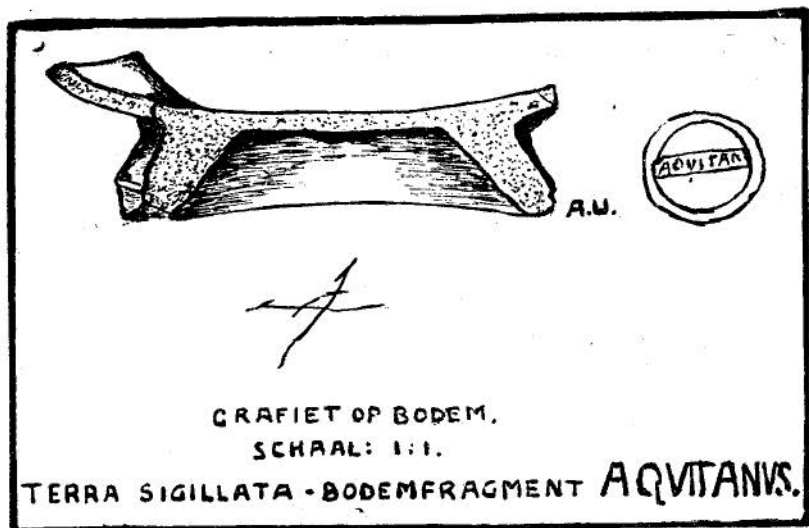
Reeds bij de bouw van het oude Gemeentehuis anno 1877 heeft Habets hier de resten geconstateerd van een groot romeins gebouw (1), dat ongeveer 1 m. onder het maaiveld werd aangetroffen en met zijn voorfront 15 m. van de Geleenstraat verwijderd lag. Uitvoerig wijdt Habets uit over de talrijke losse vondsten, die toen aan het licht kwamen. Hij heeft er o.m. een ongetelde massa terra sigillata-scherven, zowel gestempelde als versierde, verzameld; voorts munten van keizer Augustus, Nero en Trajanus; groen glazen fragmenten van flaconnetjes; zeer vele beenderen-resten van paarden, ossen, schapen en varkens; een ijzeren lans en een ijzeren speerpunt. Het meest merkwaardige voorwerp was evenwel een standbeeldje van een godin, gezeten in een gebeeldhouwde stoel met rugleuning. Zijn interpretatie, dat het beeldje naar vorm en aankleding een sterke overeenkomst zou hebben met de in onze streek toentertijd levendige verering van de z.g. Moedergodinnen kan niet meer worden geverifieerd, omdat het niet bekend is, waar het beeldje is terecht gekomen.

Als we ons nu op het zuidelijk gedeelte van het Raadhuisterrein begeven, d.i. de oppervlakte, waarop het huidige repraesentatieve Stadhuisgedeelte staat, verwijst ons een vondstenbericht van het jaar 1864 naar een plaats in de nabijheid van het in 1901 gebouwde brandspuithuisje, een punt, dat nu ongeveer samenvalt met de ligging van de tweede Wethouderskamer, gerekend vanaf het hoekpunt Raadhuisplein—Raadhuisstraat (2), derhalve nabij de zuid-westhoek van het nieuwe Gemeentehuis. Dat ons deze situatie met juistheid bekend is, danken we o.m. aan een notitie van P. Peters alsmede aan een oude kadasterkaart. Over de bouw van dit brandspuithuisje bevatten de Notulen van de Gemeenteraad van het jaar 1901, hiervan de zittingen ddo 1 Mei 1901 en ddo 5 Juni d.a.v. vaststaande gegevens. Het blijkt nu, dat men rond het jaar 1860 in de nabijheid hiervan niet een pottenbakkersoven heeft ontdekt, zoals er zoveel uit die tijd plaatselijk bekend zijn, maar een *dakpannenoven*, hetgeen dan de eerstbekende van dit soort zou zijn. De tekst zegt n.l.: „même on a découvert un four rempli de tuiles dont la cuisson n'était pas encore faite”. Jammer genoeg geeft Russel noch bijzonderheden over zijn constructie noch over het feit, of er zich ook gestempelde dakpannen onder bevonden. Maar het feit op zich is reeds merkwaardig genoeg om hier te worden gereleveerd.

In 1933 zijn eveneens op dit terreingedeelte o.m. een terra sigillata bodemstempel AQVITAN met grafiet X (zie afbeelding) alsmede twee munten gevonden n.l. een denarius van Marcus Antonius (43—31 v. Chr.) en een kleinbronzen munt van Faustina II (149—175) (3).

Toen op ditzelfde terrein in Maart 1939 ter plaatse waar zich nu de grote ontvangsthall bevindt, de grond verwijderd werd voor de bestaande nieuwbouw, bleken diverse onderling samenhangende romeinse muurresten te voorschijn te komen.

Bovendien werd het Raadhuisterrein in west-oostelijke richting doorsneden door een zware kiezellaag met de kennelijke opbouw van een

romeinse weg en met een lichte afwijking naar het noorden. Uit de hierbij gevoegde afbeelding blijkt, dat deze weg ongeveer ligt op de scheidingslijn, die het repraesentatieve gedeelte van het Raadhuis afscheidt van het werkgedeelte. Met zijn as ligt hij aan de westzijde 31 m. en aan de oostkant 35 m. verwijderd van de rooilijn van het voorfront. Hij werd over een lengte van ongeveer 27.50 m. blootgelegd (punt 6).

Vergelijkt men de situatietekening van het terrein Uilestraat 6, waar deze romeinse weg dit perceel op nagenoeg 17 m. van de rooilijn verlaat, dan blijkt, dat hij zich noordelijk langs de bouwresten voortzet, die in het begin van dit artikel zijn besproken. Op het Raadhuisterrein vertoont de weg zowel aan de noord- als aan de zuidzijde duidelijke bewoningsresten.

Uit een schetstekening ddo Januari-Februari 1925 van P. Peters van het perceel sectie E 2286 aan de zijde van de Geleenstraat (thans het winkelpand Leysen) blijkt, dat in de achtertuin tal van romeinse muurresten zijn aangetroffen.

Niet minder belangrijk is het terrein, dat tegenwoordig de westzijde vormt van de Dr. Poelsstraat, gerekend vanaf het kruispunt aan de Geleenstraat tot aan het Raadhuisplein. Men heeft hierop in begin 1918 de eerste bouw gezet van de bestaande Bankinstelling. Op de percelenscheidingslijn, dáár, waar anno 1955 het Bankgebouw eindigt en de plantsoen-aanleg begint, blijkt op grond van een nauwkeurige vergelijking met het bouwplan 1918, dat de romeinse weg is aangetroffen.

Deze gegevens worden ontleend aan de manuscripten P. Peters, cahier 41, blz. 20, hiervan de situatie-tekening met het onderschrift: „Januari 1918, terrein oud-burgemeester Savelberg, thans Geldersche Credietbank”.

Met zijn kadastrale aanduiding valt dit terrein anno 1955 in twee secties uiteen n.l. een noordelijk gedeelte, waarop het Bankgebouw staat, sectie

E 5133 en een zuidelijk gedeelte, het plantsoen, sectie E 5132. De percelenscheidingslijn valt samen met de ligging van de romeinse weg.

Dezelfde functie van percelenscheidingslijn, die tevens met de ligging van een romeins weggedeelte samenvalt, gaat op voor het terrein der voormalige drukkerij Jongen, westelijk grenzend aan het besproken plantsoen (Sectie E 5132). Peters noteerde van dit terrein, dat anno 1909 een romeins weggedeelte op het laatste gedeelte van de fabriek W. Jongen was aangetroffen, welke situatie met de bestaande percelengrens samenvalt (punt 7) en bovendien aansluiting geeft op het in Januari 1918 aangetroffen romeins weggedeelte aan de achterzijde van het vorenvermeld Bankgebouw (punt 8).

Merkwaardigerwijze is ongeveer in dezelfde rechtlijnige oostelijke richting aan de oostkant van de Dr. Poelsstraat — dus aan de overkant van het Bankgebouw en het plantsoen — over een vrij grote lengte opnieuw een romeins weggedeelte aangetroffen geworden. Deze vondstomstandigheid hield verband met de bouwwerkzaamheden van het winkelpand Schins-Meerts (E 5136). Op 20 Maart 1954 constateerde ik een zwaar geelbruin kiezelpakket, dat overlans werd doorgesneden over een lengte van nagenoeg 20 m. en over een breedte van naar schatting 7 m.. Een gedeelte van de weg ligt nog onder de hierop noordelijk aansluitende percelen (punt 9). Van dit vondstenverschijnsel is mededeling gedaan aan de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, die hierop ter plaatse op 22 Maart door zijn technische dienst de vereiste opmetingen en tekeningen heeft doen vervaardigen.

Samenvattend krijgen we derhalve het volgende beeld van het in deze twee artikelen besproken romeins wegtracé. Even na het oversteken van de Geleenbeek aan de Valkenburgerweg wijkt de romeinse weg af van de huidige hoofdweg, die rechtstreeks de stijging naar het hart van het oude Heerlen neemt. De romeinse weg doet zulks met een lichte slingerende richting d.w.z. tot in het begin van de Uilestraat gaat ze oostwaarts met een lichte buiging in zuidelijke richting om dan bij het punt gemerkt 4 noordelijk om te buigen. Nabij de voormalige fabriek W. Jongen bereikt de romeinse baan zijn meest noordelijk gelegen punt. Van hieraf begint een zeer flauwe buiging in oost-zuidelijke richting naar het z.g. Keulartspjutje : een belangrijk punt van samenkomst van romeinse wegen nabij de Kaumerbeek.

Alhoewel hieraan geen wezenlijke betekenis moet worden toegekend, is het merkwaardig vast te stellen, dat de romeinse weg op meerdere punten samenvalt met percelenscheidende lijnen.

Helaas kan ten aanzien van de stratigrafie en zodoende ook ten aanzien van de aanlegdatum en gebruiksduur van de romeinse weg geen vaststaande conclusie medegedeeld worden. De schaarse losse vondsten, die o.m. zéér vroeg en zéér laat zijn te dateren, kunnen op bewoning wijzen vanaf de 1e helft 1e eeuw en, met mogelijke onderbrekingen, voortzetting hiervan tot in de IVe eeuw. Aan weerszijden van de weg is op sommige punten bewoning aanwijsbaar. Zeer merkwaardig blijft de vondst van de tot nu toe enig bekende romeinse *dakpannenoven* op het Raadhuis-terrein. Overigens zijn van de oppervlakte, waarop het huidige Stadhuis

staat, relatief de meeste bouw- en andere vondstenresten bekend, zodat ons Stadhuis, hoe modern ook van allure, op volslagen romeinse bodem is gegrondvest. Het was zodoende geen toeval, dat de bouwmeester, ir. Peutz, het front van het Stadhuis aan zijn westzijde met een zuilenpaar heeft doen flankeren als een blijvende symbolische herinnering aan een groots verleden, toen onze voorvaderen ingeschakeld waren in het leven van het romeinse imperium.

L. van HOMMERICH

(1) Publications 1864, p. 48.

Publications 1881, p. 49; p. 153—157.

(2) In de Publications van 1864 doet Jos Russel mededeling van een vondsten-terrein.

(3) Maasgouw 1933, p. 33, 1e kolom.

De „Swijgende Landthol” en het „Weggelt van Heerle”.

(Vervolg)

De Inventaris van de Archieven van Brussel vermeldt onder de nos. 49829-49831, *Chambre des Comptes*:

Trois registres de contrôle du tonlieu appelé *grote zwijgende landthol*, tenus par le clerc J. BELMANS à Maestricht, de 1624 à 1627

no. 49829 Contrôle du 1er octobre 1624 au 30 septembre 1625

no. 49830 „ „ „ 1625 „ 30 „ 1626

no. 49831 „ „ „ 1626 „ 30 „ 1627

Wij menen niet onvermeld te moeten laten, dat niet alleen tol werd geheven aan de grote verkeerswegen, doch bovendien aan de wegen tussen Spaans en Staats gebied z.g. licentie, een recht op in- en uitvoer van koopwaren, dat in ons gewest in de volksmond met Spaanse tol werd aangeduid. Dit recht was o.a. verschuldigd aan de Lichtenberg onder Schaesberg, waar de licentmeester DORTANS nog in 1730 een kantoor had.

Omtrent de tollën en de oorsprong van de licenties treffen wij het volgende aan :

„Les tonlieux existaient déjà, à une époque reculée, dans la plupart des Provinces des Pays-Bas. Ils furent établis dans les temps où les souverains de ces provinces n'avaient de revenus fixes que leurs domaines et certains droits régaliens. On les considéra dès lors comme ayant un caractère domanial: aussi furent-ils maintenus même après l'établissement des droits d'entrée et de sortie, quoiqu'ils frappassent sur la plupart des mêmes articles qu'atteignaient ces droits.

Avant le 17e siècle, tes tonlieux étaient la seule imposition à laquelle fût soumis le commerce extérieur en temps de paix; en temps de guerre, il était d'usage que toutes relations avec l'ennemi fussent interdites. Une prohibition aussi générale devait avoir de notables inconvéniens pour le pays: on le reconnut, et alors le gouvernement jugea à propos d'accorder des passeports pour l'importation et l'exportation de certaines marchandises, de certaines denrées; ces passeports se payèrent d'abord d'après une fixation arbitraire, plus tard d'après des listes et des tarifs rendus publics. De là l'origine des *licentes*. La longue guerre qu'entraîna la séparation des provinces du nord d'avec celles du midi fit durer la levée des *licentes* pendant plus de soixante ans.

Après la paix de Munster, qui consacra l'indépendance de la Hollande, les Etats des Pays-Bas espagnoles firent de vives instances pour que le commerce fût rendu d'une entière liberté de part et d'autre. Le gouverneur-général, l'archiduc Léopold, accéda à leur vœu, et supprima la levée des *licentes*; il espérait que les Hollandais en feraient autant de leur côté. Ceux-ci s'y étant refusés, il jugea prudent et conforme à l'intérêt du pays, de revenir sur la mesure qu'il avait prise: par une ordonnance du 12 octobre 1654, il rétablit les *licentes* sous la dénomination de droits d'entrée et de sortie. Depuis, ces droits n'ont pas cessé d'être perçus".

(Rapport sur la publication des Inventaires des Archives, Bruxelles 1837, tome premier, p. X.)

Als vaststaand kan worden aangenomen, dat de „Landthol van het Land van Valkenborch”, evenals het „Weggelt van Heerle”, te Heerlen aan de wegkruising, genaamd DE WEGSCHEID, werd geïnd, d.w.z. op het tegenwoordige kruispunt van de Geleenstraat—Valkenburgerweg en Kruisstraat—Geerstraat.

De tol of barrier werd einde van de 18^e eeuw (1787) naar de KERK-GRAAF (nu Emmaplein) overgebracht. Aanleiding daartoe was, dat de weg naar Aken langs de tegenwoordige Akerstraat toen zodanig was verbeterd, dat deze voor verkeer met karren en wagens geschikt was.

In 1790 en de daaraan voorafgaande drie jaren was Peter Joseph GROENESCHILD ontvanger van het barrier „des Dorps Heerlen”. In Heerlen was destijds slechts op twee plaatsen tol verschuldigd, te weten: aan de KERKGRAAF en aan de HAAMBEUK bij de splitsing van de weg naar Rolduc (Kerkrade).

Na de overbrenging van het barrier naar de Kerkgraaf werd het verkeer met karren en vee langs de oude weg naar Aken (Lindeweg) verboden. Zulks volgt uit een voorval, dat zich op 16 Januari 1836 afspeelde, toen de halfwinnaar van Haren met zijn zoon en een dienstknecht de Lindeweg passeerden met een lege met vier paarden bespannen wagen en een lege met drie paarden bespannen kar. Zij werden aangehouden door de veldwachter Mathijs PENDERS, die „hun opmerkte, dat zij dezen weg niet durfden varen, aangezien deze weg een verbodene weg was”. Aan dit bevel werd geen gehoor gegeven. Integendeel, de veldwachter werd op stokslagen onthaald, waarbij hij „eene hoofdwonde en eenige contusien” opliep; hij kon zich slechts door de vlucht aan verdere mishandelingen onttrekken. (Register van misdaden en buitengewone voorvallen in de Gemeente van Heerlen. Gemeentearchief.)

Of aan dit verbod steeds strikt de hand is gehouden is niet zeker. Het is ons alleen bekend, dat na de verplaatsing van de tol aan de Wegscheid toch nog tol aldaar werd geïnd, omdat, zoals wij nader zullen zien, de pach-

ter van de tol het recht had binnen de bepaalde concurrentiën bijpalen te plaatsen.

Uit de hierna volgende akte verleden voor Notaris W. C. HOKELS 27 November 1713 blijkt, dat het weggeld van Heerlen reeds einde van de 17e eeuw te Heerlen aan DE WEGSCHEID werd geïnd, hetgeen kan worden afgeleid uit het feit, dat de personen, die met de inning waren belast, in genoemde buurt woonden.

Bedoelde akte behelst hieromtrent het volgende :

„ter requisitie van Quirinus REUSEN, als Borge voor sijn broeder Jan REUSEN, afgevraegt aen Thomas BOTTERWECK op wiens constitutie hij in de jaeren 1696 ofte 1698 het weghgelt van Heerle, ontfangen hadde, waer op hij geantwoort heeft: dat hij het weghgelt van Heerle te versoecke, en als daer toe geconstitueert sijnde van wijlen Paulus STAS eenigen tijt ontfangen hadde, dat hij ook de penningen daer af geprovenieert sijnde van tijt tot tijt en wel van drij tot drij maenden aen voorn. wijlen Paulus STAS verantwoord hadde, verklaerende evenwel hem niet meer te kunnen erinneren, in welke jaeren, en hoe lange tijt hij het voors. weghgelt geïnet heeft maer wel, dat naer hem den ontfanck daer af gehad heeft Peter EIJMAEL, welchen Peter EIJMAEL meede op dato afgevraegt sijnde wien hem gevolmagtigt hadde totten ontfanck van het voors. weeghgelt in de jaere van 1697 tot 1698 voor antwoort gaf, dat hem voorn. Paulus STAS daer toe versogt had, maer hem niet te kunnen besinnen, in welke tijt en jaer sulx geweest was”.

De inwoners van de Hoofdbank Heerlen waren vrijgesteld van betaling van het weggeld.

Zulks volgt uit een drietal akten verleden voor Notaris J. MEESENS naar aanleiding van de weigering tot betaling van het weggeld door een Heerlens koopman.

De eerste akte verleden 20 September 1731 luidt als volgt :

„Jan PLUIJMEN stelt tot borg 25 pattacons, sijnde de waardije van eene Kleefse koeijbeeste dewelcke Sr. Christiaan KICKEN als pagter van het weghgelt tot Heerle, op heeden van seeckeren Jan PAPPERTS, geweiijert hebbende te betaelen het weggelt voors., heeft in detentie ofte arrest genoomen en dewelcke Jan PAPPERTS verclaerde benefens noch vijfthien andere koeijbeesten vercocht te hebben aen eenige vleesslagters tot Aken, om in cas denselven Jan PAPPERTS in de betaeling van dien mochte werden gecondemneert, alle erhael op de gen. somme connen genoomen worden”. *)

Het relaas komt hierop neer, dat de koe door de tolgaarder in beslag werd genomen en tegen borgstelling werd vrijgegeven.

In verband met deze weigering legden, op verzoek van Jan PAPPERTS, enige inwoners van Heerlen de volgende verklaringen af.

*) Jan PLUIJMEN was bewoner van het huis DE ZWAAN. Niet Christiaan KICKEN, doch diens broeder Wijnand KICKEN, Notaris te Maastricht, was pachter van het weggeld van Heerlen; Christiaan was belast met de inning van de Landtol en het Weggeld. Jan PAPPERTS was handelaar in vis, hoenders, schaepen als andersints. (Zie Bulletin 3e jaargang aflevering 6 blz. 129.)

24 September 1731 verklaren „ter requisitie van Jan PAPPERTS, Bartholomeus BOIJMANS, oudt omtrindt 65 jaeren, ende Weeren EIJMAEL, oudt omtrindt 58 jaeren, haer declaranten kennelijck, ende bewust te weesen, dat in de Hoofdbancke van Heerle is gelegen eenen wegh genaemt den Doodtleeger, denwelcken voor soo lange de declaranten geheugt, altoos Landsweegen is gemaectt ende onderhoude geworden, dat oock alle Vreemdelingen, ende buijten Bancks woonende persoonen met haere karren door denselven wegh vaerende, altoos ten behoeve van het Landt weegh-gelt hebben moeten betaelen, ende dat daerenttegens de inwoonders der Hoofdbancke van Heerle omtrent de betaelinge van hetselve weeggeldt, soo met haere coopmanschappe, als met haere karren, peerden ende anderssins altoos vrije ende exempt geweest sijn, verclaerende de declaranten verders altoos geweest te sijn, dat soo wanneer eenige cooplieden, ofte andere ingeseetenen, ende principaelijck de koeijdrijvers in deese Bancke van Heerle woonende haere waeren, ofte koeijen Elders buijten de Bancke ingekogt, en deselve naer deselve Bancke willende inbrengen deselve daer af hebben moeten betaelen den swijgende Landstol, ende in cas deselve wederom uijtverkoopende binnen ofte buijten de Bancke, daer af geenen naerder Tol hebben behoeven te betaelen, geevende den eersten compt. voor reedenen van weetenschappe dat hij voor seckeren MALAIS omtrent dartig jaeren geleeden, den Tol, ende het weeggelt binnen Heerle heeft gebeurd, ende ontfangen, gelijkkerwijse den tweeden compt. oock geeft voor reedenen van weetenschappe, dat hij eerst voor sekeren Sr. KEERENS, den Tol, ende naederhand voor de wede KICKEN, den Tol benefpens het weeg-geldt binnen Heerle heeft ontfangen, ende dat sij beide declaranten nimmermeer eenigh weeg-gelt van de inwoonders van Heerle hebben ontfangen veel minder dat doens ter tijt deselve inwoonders eenigen dubbelen tol souden hebben moeten betaelen, ende want niet reedelijcker is als de waarheid des versogt sijnde gestant te doen, soo hebben de declaranten deese niet connen wijgeren, maer geerne meedegeedeelt, met offre om deese soo noodig ten allen thijden met eede te sullen bevestigen.

27 September 1731 verclaeren ter requisitie van Jan PAPPERTS Abraham PIJ-PERS, oudt vier en taghentigh jaeren, Peeter SCHAEN, oudt vier en seeventigh jaeren, Gilles WETZELS, oudt vier en vijftigh jaeren, ende Gillis ROSS, oudt (niet ingevuld) jaeren, eenpaerlijck als oock een ieder in het bijsondere, hoe dat haer declaranten seer wel kennelijck is, dat de inwoonders der Hoofdbancke van Heerle, soo in het bedrijf van haere coopmanschappe, als buijten deselve altoos sijn vrije ende exempt geweest, omtrent het betaelen van eenigh weeg-geldt binnen de Hoofdbancke van Heerle voors., ende dat verders deselve inwoonders van haere waeren hebben betaelt den Toll, bij het inkoomen, ofte inbrengen van deselve, in dier voegen dat sij deselve haere waeren eens vertolt hebbende, van deselve bij verkoop, geenen tweeden ofte naederen Tol hebben behoeven te betaelen, geevende de declarante voor reedenen van weetenschappe dat sij nu respectivelijck over de dertigh, veertigh, vijftigh, ende sestigh jaeren binnen de voors. Hoofdbancke van Heerle coopmanschappe hebben gedaen, sonder dat sij declaranten immermeer eenigh weeg-geldt hebben behoeven te betaelen, ende dat sij haere waeren oock maer eens hebben vertolt, ende vervolgens deselve soo binnen als buijten de Bancke van Heerle verkogt ende geleevert sonder eenigen naerder Tol daer af te betaelen, ende want niet reedelijcker is, als de waarheit . . .”

Tegen ontduiking van de tol werd overigens streng gewaakt en bij overtreding werden zware geldboeten opgelegd.

Zo werd 26 Maart 1686 „uijt crachte van seeckere missive van de Heere Johan SCHUIJLL Rentmeester van de Domeijnen over de drie Landen van Oevermaeze dato 13 Maart 1686, Peter PELSERS, als borgh voor Ghoossen DOUTZENBERCH gesommeerd binnen acht daeghe aen den paghter van den grooten Valckenburchsen Landt Toll voor het frauderen van den Toll te betaelen de somme van 200 pattacons”. (L.v.O. 1972). Toentertijd was Louis MALEES pachter van de Landt Toll (Genachtinge van 4 Maart 1686; L.v.O. 1924).

Omtrent de Landtol vermeldt het Leggerboek der Domeinen (L.v.O. 194) de volgende bijzonderheden :

fol. 312 verso :

Komt aan de Domeijnen den grooten swijgende Landttol van het heele Land van Valkenburg en word alle twee jaaren verpagt alsmeede den Tol van s'Land s'Hertoogenraade.

fol. 313 recto :

LIJST wat Ellik op den Valkenburger Tol betaalen moet

	(gld	st.	oort)
Een Peert dat te koop gebrogt of ingekogt is	—	5	—
Ossen of volle koijen het stuck	—	5	—
Vasel koijen het stuck	—	2	—
Een Rundt Beest	—	1	2
Een Vet Verken	—	1	—
Een Vasel Vercken	—	—	1
het hondert	1	—	—
Schapen het hondert	1	—	—
Minder als hondert het stuck	—	—	1
Peerden op den rug geladen soo Esels als Muijen	—	—	3
Karren wagens dubbel gespan het stuk	—	10	—
Enkel gespan t stuck	—	5	—
Karren met een sak twee of drie geladen of meer als een peert op den rug dragen kan Evenwel	—	5	—

NOTA. Word expresselijk aan de ontfangers van deesen Tholl gewaarschout niet minder off meerder te ontfangen als hier boven gemelt anderssints als mijn Edigers gestraft te worden.

(Wordt vervolgd)

W. LINDELAUF †

De Heerlense Familie Roebroek

Vierde Gedeelte

(Vervolg)

5 December 1792 verkocht hij tezamen met zijn zuster Petronella Roebroek, weduwe Habetz, zijn broers Hendrik Joseph (moet zijn : Clemens) Roebroek × Bernardina Cleuters en Willem Joseph Roebroek, ongetrouwd, zijn zwager Johannes Wilhelmus Eijmael, koster alhier,

× Maria Theresia Roebroek, allen wonende te Heerlen, hun ouderlijk huis, „geleegen omtrent den Veemarkt binnen den Dorpe van Heerlen reynende met eene lange zijde Jacobus Crombag, de andere de wede. P. Schrijvers, een hoofd den Dorpweg of landstraat, het andere de Wede. Hendrik Cloot, groot aen maeten omtrent 52 cleene roeden, ofte sooveel als sig bij eventueele meetinge sal bevinden. — Doende sij eerstgenoemde comparanten deese cessie van voors. huys, stallinge, schuur en agterleggende tuyn of coolhoff met ap- en dependentien van dien geene het minste daer van af of uitgesondert, so ende als het selve von ouds door de vercooperen ende der selver voorsaeten altijd beseeten en geoccupeert is geworden, en signanter (voornamelijk) de gerechtigheyd der heggen, rond om den tuijn, met 2½ voet breete buyten en langs voors. heggen, hebbende de muure ter zijden van de wede Schrijvers de geregtigheid van over der selver plaetse of grond de venster te laeten opgaen en hangen, en het genot van het ligt ter dien zijde, alsmeede van in cas noodig laddersen etc. bij te doene reparatien op der selver grond voor dien tijd te moogen setten”. De koopsom bedroeg 3.200 gulden, godsheller 10 stuyver, licoop „15 vlesschen wijn” ad 2 schellingen per „vlesch”. De koper, Mr. H. J. de Jacobij, secretaris der „Vrijheid en Hoofbanke Heerlen”, gehuwd met Mevr. Henriette Louise Drouin, verbond zich de koopsom binnen 6 weken te voldoen.

„Zijnde bij deesen coop en vercoop expresselijk geconditioneert en voorbehouden, dat vermits het voors. huys voor den Heer incooper naer syn staet en conditie onbruikbaar is, en in die staet onbewoonbaar, bujten en behalven de reparatien dewelke daer aen moeten gedaen worden, soo als den Heer incooper (sal) vrijstaen, om aen het selve ingekogt huys van nu af aen al sulke veranderinge en melioratien (verbeteringen) te doen als den Heer incooper tot sijn geries en commoditeit noodig heeft en goeddunken sal, except nogtans dat gedeurende het jaer van retract (waarin volgens de plakaten naasting (inlossing) van het verkochte door familieleden van verkopers mogelijk was) de schuere en stallinge ongetoucheert moeten blijven, en niet afgebrooken moogen worden, dan maer alleen, dat het den Heer incooper sal vrijstaen, om den stal tot het setten van een paard sal moogen laeten preepareeren, alwelke reparatien en melioratien en daeromme te doene uytgave alhier meede dienende voor coopprijs in cas van vernaestinge door den eventueelen retrahent (naaster) beneflens restitutie van den coopprijs met aenkleeven van dien, volgens alsdan te doene opgave en specificatie sullen moeten te goed gedaen en gebonificeert worden, sonder de minste kortinge. Zijnde voors. ingekogte laatgoed belast met vier vat roggien jaerlijx aen de geestelijke goederen van Haar Hoog Mogende, en dan met den ordinairen schat, alsmeede met een capitael van f. 1200 brabantse maestrichter cours in behoeve de erfgenaemen wijlen den Wel Eerwaerden Heer Predicant Crena alhier, alwelke capitael, sodrae de coopenningen betaelt sijn, sij gesaementlijke vercoopers hun adstringeeren (zich verbinden) uyt de coopenningen te sullen redimeeren (aflossen), ende daer van bewijs en quittantie aen den Heer incooper te produceeren.” (L.v.O. 2056, blz. 486.)

4 April 1793 verklaarde de Heer H. A. Robroek, zich noemende procureur, ongehuwd en wonende alhier, verkocht te hebben aan Hermanus Vijgen × Anna Maria Sillekens, ook wonende binnen de banke Heerlen, 133 roeden land „in het Kruytservelt, genaemt in de Kuyt” en 157 roeden land „aan de Moolenberg genaemt het Bagnelant”. Koopsom 1200 gulden.

„En vermits deesen Coopprijs is dienende en geemploijeert sal worden voor soo veel toereikelijk is tot redentie van een Capitael in behoeve Juffr. de Wede.

Paulus Reyniers te Maastricht soo op des vercoopers kinds aengedeelte, als op dat van desselfs broeder Clemens staende, soo adstringeere hun den vercooper en desselfs broeder Cleemens om aen den incooper inwendig 8 a 10 daegen van deese redentie blyk te sullen doen".

De Heer Chirurgijn Hendricus Joseph Robroek bleef mede borg in deze. (L.v.O. 2059, blz. 53).

Onder het bewind van de Staten Generaal der Verenigde Nederlanden was Hubert Arnold Robroek procureur bij de Justitie te Heerlen.

Op 15 Aug. 1795, dus in het overgangstijdperk van het Nederlandse naar het Franse bestuur, noemde hij zich Secretaris van de Heerlijkheid Schaesberg. (Minuten Notaris J. G. Schaessberg, Gemeente-Archief Heerlen, No. 324.)

Nadat het bestuur overgegaan was in handen van de Franse Republiek werd hij een van de actieve bestuursambtenaren.

Uit een huwelijksakte van 20 Vendemiaire van het VIIe jaar der Franse Republiek (11 October 1798) blijkt, dat hij de functie waarnam van „agent Municipal”. Henri Lintjens was toen „Président de l'administration municipale”.

In het tijdvak van 4 Nivose tot en met 27 Prairial van het jaar VIII der Franse Republiek (25 December 1799 — 16 Juni 1800) was hij Ambtenaar van de Burgerlijke Stand alhier, met titel „maire provisoire”. Hierna was Caspar Emonts, „maire de la commune”, ambtenaar van de Burgerlijke Stand.

In het jaar X, de 15de Frimaire (6 December 1801) was Hubert Arnold Robroek getuige bij de aangifte van het overlijden van een dochtertje van Wolf Meijer, wonende te Stolberg. Hij was toen in functie als „adjoinct maire”.

Op 27 November 1813 deed hij mede aangifte van het overlijden van Hendrik Scheelen in „de Beytel”. Hij noemde zich toen „particulier”, hetgeen crop wijst, dat hij, toen het bestuur weer in Nederlandse handen overging, zijn functies neerlegde.

5 Januari 1817 deed hij aangifte van de geboorte van een zoon van Egidius Voncken, halfwinnaar op de Hof Terwijer. Hij noemde zich bij die gelegenheid „oud procureur”.

Hubert Arnold Roebroek overleed 31 October 1836, in de leeftijd van 77 jaar en 9 maanden. De overlijdensakte vermeldde als zijn leeftijd 78 jaar en als zijn beroep „praktizijn”.

Hij woonde in bij zijn broer Wilhelmus Joseph Roebroek, chirurgijn alhier en wonende aan de Schram (de tegenwoordige Willemstraat).

JO HORST

Historische Chroniek

† In memoriam de Heer W. LINDELAUF

Het Bestuur en de leden van deze historische Kring kwijten zich van hun droevige plicht in deze Chroniek het heengaan uit hun midden te gedenken van hun hooggeacht medelid de Heer W. Lindelauf, die hun door de dood op 7 Juni j.l. is ontvallen.

Wij, die hem sinds zijn aanwezigheid op onze maandvergaderingen vanaf 4 November 1946 van zeer nabij hebben leren kennen, weten ons unaniem overtuigd van zijn grote liefde voor het verleden van Heerlen en van het onbaatzuchtige en enthousiasme, waarmede hij de geschiedbronnen hiervan heeft bestudeerd. Op een leeftijd, waarbij het rythme van de dagelijkse plichtsvervulling normaliter wordt stil gelegd, is de Heer Lindelauf gedreven geworden door een niet nalatende weetgierigheid omtrent de kennis van het streekverleden in het algemeen en van de historie der oude plaatselijke bebouwing in het bijzonder. Zodoende kwam hij in aanraking met de verleden publiekrechtelijke en privaatrechtelijke bescheiden en akten. Ook de ontwarring der palaeografische puzzles kon hem niet weerhouden zijn onderzoekingen voort te zetten. Hij vatte de studie van het oude schrift aan en wist ook hierin met volharding de nodige practische vaardigheid te verwerven.

Voor de dienst van het Gemeente-archief van Heerlen copieerde hij belangeloos de navolgende archiefbestanddelen :

- 1) Register van cijnsen, verschuldigd aan de adellijke huizen De Doom, Cortenbach en Puth alsmede aan de altaren van de kerk van Voerendaal, waarvan de cijnsplichtige personen met belastbare goederen of landerijen in extenso worden vermeld. Anno 1548—1632.
- 2) Register bevattende de in de Domeinen-belasting aangeslagen te Heerlen wonende personen en goederen, waarvan elke post in extenso is omschreven. Anno 1711. (Archieffonds Landen van Overmaas 194, Rijksarchief in Limburg).
- 3) Memoriael van den recessen, resolutien, ordinancien ende andere acten den Staet ende Regeringhe des Landts Valckenborch aengaende respectieve verdraeghen, genoemen, gemaect ende gepasseert inde vergaedinghe van de Ridderschappe en de Hooftbancken bij den Officier beschreven sijnde. Anno 1616. (Archieffonds Staten Generaal 8384, Alg. Rijksarchief, Den Haag).
- 4) Inventaris van de administratieve en justitionele stukken van de Schepenbank Heerlen. Anno 1721—1768. (L.v.O. 1850).
- 5) Inventaris van criminele stukken. Anno 1777. (L.v.O. 1851).

Hetgeen de Heer W. Lindelauf als publicist voor ons Bulletin heeft gepresteerd, is onze abonné's uit zijn talrijke reeds verschenen artikelen ruimschoots bekend. Hij had zich hierbij tot taak gesteld in het bijzonder

de historische belangrijke huizingen alsmede hun bewoners en familievertakkingen te bestuderen m.a.w. voormalige kastelen en leenhoeven alsmede woonhuizen in het oude centrum van Heerlen met typisch plaatselijke benamingen. Ook het vroegere kadastrale systeem en het belastingwezen alsmede de politionele taak van het Schepengestuur hadden zijn belangstelling.

Het resultaat van zijn dagelijkse langdurige bezoeken aan het Gemeente-archief is vastgelegd in een aantal nog te verschijnen artikelen van de volgende inhoud :

Het goed DOUVENRADE onder Heerlen; Het huis DE HOOF te Welten; Het MANHUIS te Heerlen (Emmastraat); Het huis DE WURG te Heerlen (Akerstraat); Hoe men in Heerlen gedurende de 18e eeuw belastingvoorschriften uitvoerde — De opmaking van het Kadaster; Het Kadaster van Heerlen in de Franse Tijd; De beteugeling van de bedelarij in vroeger tijd; HET PANNESJOP; DE STOOMMEELMOLENS te Heerlen; DE SPELDENFABRIEK; DE LINNENFABRIEK van EIJMAEL; Instructie voor de Banksbodens; Het Heerlense Marktwezen in de 18e eeuw; De Negen-uren-klok.

Tijdens de maandvergadering van 8 Maart 1950 behandelde de Heer Lindelauf het niet gepubliceerde onderwerp getiteld : „De uitgangen -ich en -mich in de plaatselijke Heerlense benamingen”, terwijl hij op de maandvergadering van 2 Maart 1953 een document besprak over een limietenopgave van de Banken Brunssum en Oirsbeek ddo 29 Maart 1779. Ook was hij een trouw deelnemer aan onze excursies. Van de door hem tijdens die uitstapjes gemaakte foto's van bezochte en besproken historische gebouwen deponeerde hij één afdruk in de fotoverzameling van „Het Land van Herle” en één in de foto-collecties van het Gemeente-archief van Heerlen.

De plechtige uitvaartdienst, die op 10 Juni j.l. in de hoofdparochiale kerk van St. Pancratius plaats had, werd o.m. bijgewoond door onze voorzitter, de Heer J. J. Jongen en ons lid de Heer Ir. C. Raedts. Het Gemeente-bestuur van Heerlen was vertegenwoordigd door de Heer Drs. L. van Hommerich.

Onze Kring zal op een nader vast te stellen datum een H. Mis van Requiem voor de Heer W. Lindelauf doen opdragen.

Wij zullen in de persoon van de overledene steeds dankbaar het werk blijven gedenken en waarderen, dat hij met zoveel toewijding heeft ver-richt op het terrein van de geschiedschrijving van het oude Heerlener land, waarvan ons Bulletin de totstandkoming beoogt te bevorderen.